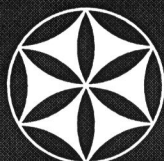

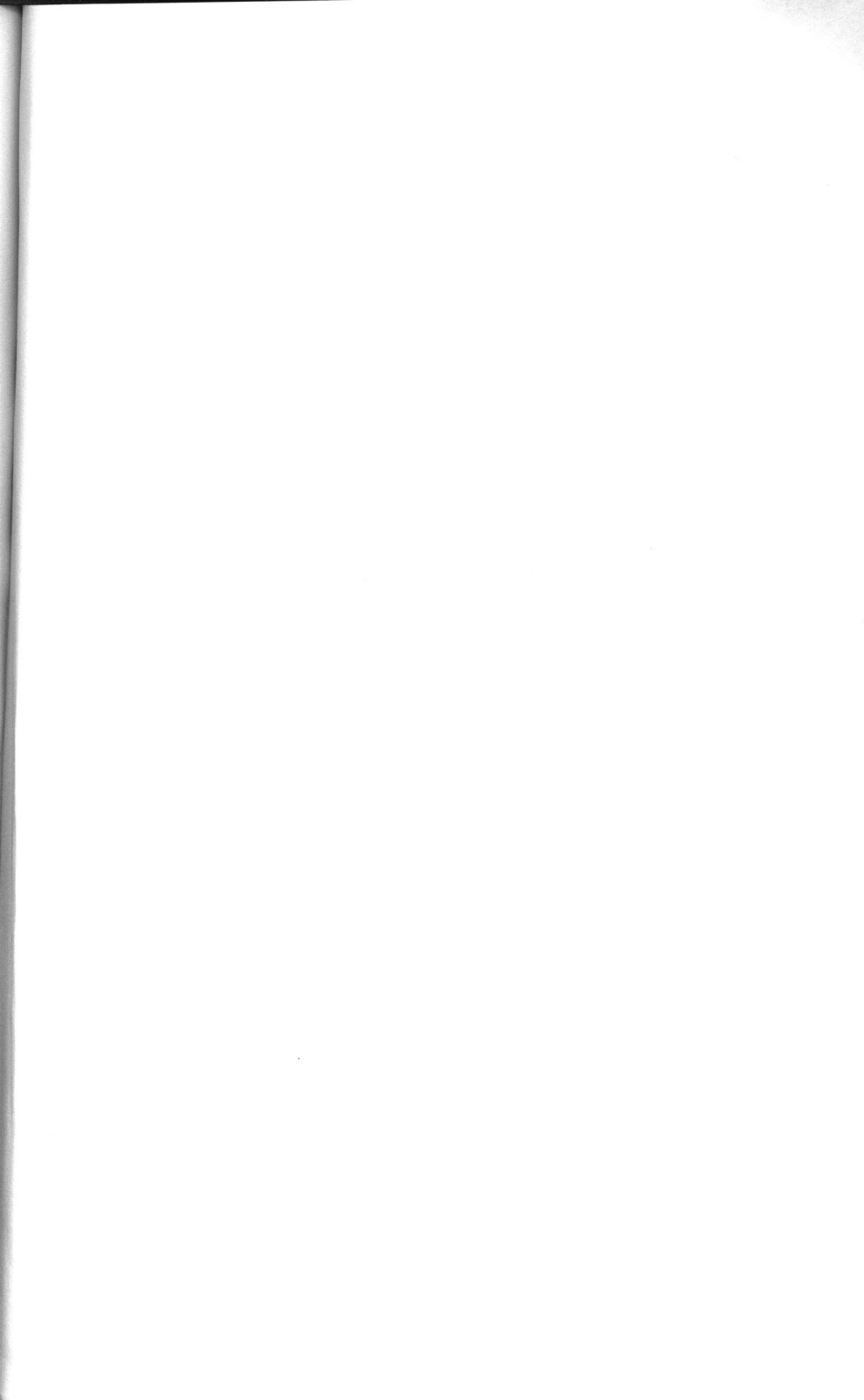
به نام خداوند جان و خرد

نگارش آغاز ایلامی در ایران

انتشارات آریامنا

نگارش آغاز ایلامی در ایران

نوشته

یاکوب دال

ترجمه

سپیده جمشیدی یگانه و محسن فرجی

ایران ویج -۲-

انتشارات آریارمنا

نگارش آغاز ایلامی در ایران

| نوشته یاکوب دال | ترجمه سیده جمشیدی یگانه و محسن فرجی |

| با همکاری گروه پژوهشی باستان‌کاوی تیسافرن |

| چاپ و صحافی: مهرگان |

| نوبت چاپ: نخست، ۱۳۹۹ | شمارگان: ۱۰۰ نسخه |

| بها: ۳۰۰۰۰ تومان |

| تارنما: www.aryaramna.ir |

| نامه‌نگار: info@aryaramna.ir / aryaramna@hotmail.com |

| نشانی: تهران، صندوق پستی: ۵۶۹-۱۴۵۱۵ |

| تلفن: ۰۲۶-۲۱۴۴۸۴۶۰۲۶ همراه: ۰۹۳۹۵۹۶۹۴۶۶ |

| همه حقوق این اثر برای انتشارات آریارمنا محفوظ است. |

| تکثیر، انتشار، چاپ و بازنویسی این اثر یا بخشی از آن به هر شیوه همچون رونوشت،

انتشار الکترونیکی، ضبط و ذخیره روی سی دی و چیزهایی از این دست بدون موافقت کتبی

و قبلی انتشارات آریارمنا ممنوع است و متخلفان بر پایه قانون «حمایت از حقوق مؤلفان،

مصنفان و هنرمندان ایران» تحت پیگرد قرار خواهند گرفت. |

۱۷

نگارش آغاز ایلامی در ایران/نوشته پتری کمرون ... | او دیگران | ترجمه سیده جمشیدی یگانه، محسن

فرجی، تهران: آریارمنا، ۱۳۹۹.

۲۰۰ ص: مصور، جدول: ۱۴/۵ × ۲۱/۲ س.م.

ایران و بیخ: ۲.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۵۴۸۲-۲-۶

قیبا

Ancient Iran and its Neighbours ... 2013. عنوان اصلی:

نوشته پتری کمرون، یاکوب دال، دبیل یانیس ...

عنوان دیگر: الواج آغاز ایرانی.

کتابنامه:

الواج آغاز ایرانی -- تاریخ -- از آغاز تا ۹۰۶ ق.

Social change -- Iran -- History -- To 1500

Excavations (Archaeology) -- Iran

Commerce Iran -- History

Iran -- History -- To 640.

Iran relations

Iran Antiquities

Petrie, Cameron

جمشیدی یگانه، سیده، ۱۳۶۶. مترجم

فرجی، محسن، ۱۳۷۱. مترجم

۱۳۳۷۵

۹۳۵/۷

۵۸۱۱۳۵۱

عنوان و نام پدیدآور

مشخصات نشر

مشخصات ظاهری

فروست

شابک

وضعیت فهرست‌نویسی

یادداشت

یادداشت

یادداشت

یادداشت

عنوان دیگر

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

شناسه افزوده

شناسه افزوده

شناسه افزوده

شناسه افزوده

رده‌بندی کنکره

رده‌بندی دیوبنی

شماره کتابشناسی ملی

انتشارات آریارنا

انتشارات آریارنا بر آن است تا کتاب‌های ارزندهٔ تألیفی و ترجمه‌ای پژوهشگران ایرانی یا نیرانی را در زمینه‌های گوناگون ایران‌شناسی همچون باستان‌شناسی، تاریخ، فرهنگ و زبان‌های باستانی منتشر کند، کتاب‌هایی که برای شناخت تاریخ و فرهنگ گرانسنگ و ورجاوند ایران بسیار ارزشمند باشند. با توجه به پیوندها و ریشه‌های ژرف و عمیق فرهنگی میان ایران و جهان بشکوه ایرانی که از سده‌ها بلکه هزاره‌های دور و دراز برجا بوده است و در دهه‌های اخیر تلاش دشمنان بر آن بوده تا این پیوندهای ژرف را بگسلند و ریشه‌های عمیق را با تیشه برکنند، ایران فرهنگی که دل و دین به آن سپرده‌ایم از چشم دست‌اندرکاران انتشارات آریارنا دور نمانده و چاپ کتاب‌های پژوهشی و ترجمه‌ای ارزنده دربارهٔ جهان ایرانی یا ایران فرهنگی از اولویت‌های انتشارات آریارنا است؛ باشد که از این راه پیوندهایم پیوسته‌تر و ریشه‌هایم ژرف‌تر شود. کتاب‌های انتشارات آریارنا پیشکشی ناچیز است به ایرانیان، ایرانی‌تباران، ایران‌دوستان و همهٔ مردمان جهان ایرانی که ایران و جهان ایرانی را از جان دوست‌تر می‌دارند.

مدیر

| دکتر شاهین آریامنش |

(گروه پژوهشی باستان‌کاوی تیسافرن)

مشاوران علمی

| دکتر سیدمنصور سیدسجادی (مؤسسهٔ ایزمتو ایتالیا) | استاد اسام‌عیل یغام‌بی (سازمان میراث فرهنگی کشور) | دکتر سیدمهدی موسوی (دانشگاه تربیت مدرس) | دکتر محمدابراهیم زارعی (دانشگاه بوعلی سینا همدان) | دکتر سجاد علی‌بیگی (دانشگاه رازی، کرمانشاه) | دکتر حمیدرضا ولی‌پور (دانشگاه شهید بهشتی) | دکتر سعید امیرحاجلو (دانشگاه جیرفت) | دکتر سیروس نصراله‌زاده (پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی) | دکتر رضا مهرآفرین (دانشگاه مازندران) | دکتر فرزانه گشتاسب (پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی) |

فهرست

۷.....	مقدمه نویسنده.....
۹.....	مؤلفه‌های گاهنگاری نخستین سیستم نوشتاری در ایران.....
۶۵.....	تک‌نگاره‌های پیچیده در سیستم نگارش آغاز ایلامی.....
۹۵.....	دامپروری در شوش در طول دوره آغاز ایلامی.....
۱۶۳.....	سیستم نگارش آغاز ایلامی.....
۱۸۷.....	تکرار علائم آغاز ایلامی.....

این کتاب ترجمه پنج مقاله زیر درباره نگارش آغاز ایلامی در ایران است:

- Jacob L. Dahl, Cameron A. Petrie and Daniel T. Potts. (2013). Chronological parameters of the earliest writing system in Iran, in *Ancient Iran and Its Neighbours: Local Developments and Long-range Interactions in the 4th Millennium BC* (British Institute of Persian Studies, Archaeological Monograph Series), Edited By Cameron A. Petrie, Oxbow Books: 353-378.
- Jacob L. Dahl. (2005). Complex Graphemes in Proto-Elamite, *Cuneiform Digital Library Journal* 2005: 3: 1-15.
- Jacob L. Dahl. (2008). Animal Husbandry in Susa During The Proto-Elamite Period, *SM EA* 47 (2005): 81-134.
- Jacob L. Dahl. (2018). The Proto-Elamite Writing System, *The Elamite World*, Edited By Javier Álvarez-Mon, Gian Pietro Basello, Yasmina Wicks, Routledge: 383-396.
- Jacob L. Dahl. (2002). Proto-Elamite Sign Frequencies, *Cuneiform Digital Library Bulletin* 2002:1: 1-3.

مقدمه نویسنده

خوشحالم که پژوهش‌هایم بر متن‌های آغاز ایلامی به سمع و نظر مخاطبان بیشتری می‌رسد، به‌خصوص مخاطبانی در ایران، جایی که این متن‌ها به دست آمده است. اگرچه زبان انگلیسی امروزه به‌عنوان زبان بین‌المللی علم شناخته می‌شود اما دلایل زیادی همچنان حمایت‌کننده ترجمه پژوهش‌های مختلف به زبان‌های دیگر است. به‌عنوان مثال، گسترش دانش در میان قشر محدود دانشگاهی و حتی در میان قشر محدودتر دانشجویان مقاطع تحصیلات تکمیلی و پژوهشگران که از دلایل اصلی ترجمه منابع به زبان‌های مختلف است.

مقاله من با عنوان «سیستم نگارش آغاز ایلامی» مروری است بر آنچه امروزه از سیستم نگارش آغاز ایلامی شناسایی و آنچه از متن آنها شناخته شده است. همه متون ثبت و ضبط فعالیت‌های اقتصادی خانوارهایی در مقیاس به‌نسبت کوچک هستند؛ و نکته جالب توجه آن است که موضوعات این متون بسیار محدود است، فقط شامل محصولات کشاورزی، حیوانات دامپروری، و مدیریت موضوعات مرتبط به آنها است. در مقاله «دامپروری حیوانات در شوش در دوره آغاز ایلامی» اعلامم مربوط به گوسفند و بز را با کمک مقایسه با آغاز میخی، اولین متن‌های به‌دست‌آمده از عراق و اطلاعات موجود در متن‌ها در مورد محصولات لبنی حاصل از حیوانات، رمزگشایی کردم. در مقاله «مؤلفه‌های تاریخ‌گذاری اولین سیستم نگارشی در ایران» دانیل پاتس، کمرون پتری

و من مجموعه‌ای از اطلاعات شامل لایه‌نگاری، تاریخ‌گذاری پرتوکربن و گل‌نوشته‌های آغاز ایلامی را مورد استفاده قرار دادیم و تلاش کردیم کمی به تاریخ دقیق ابداع نگارش در ایران نزدیک‌تر شویم و در ادامه آن همچنین به تاریخی برای ابداع نگارش در میان‌رودان برسیم. در مقاله «نشانه‌های پیچیده در آغاز ایلامی» من به توصیف و توضیح چگونگی شکل‌گیری نشانه‌های پیچیده در آغاز ایلامی پرداختم و در نهایت به این نتیجه جالب توجه رسیدم که استانداردسازی محدودی در سیستم نگارش آغاز ایلامی دیده می‌شود. همچنین سیستم قابل انعطافی برای ایجاد علائم جدید با نوشتن یک نشانه در نشانه‌ای دیگر، یا قاب کردن یک نشانه با نشانه‌ای دیگر، و یا با اضافه کردن علائم به شکل آزادانه با یکدیگر در این سیستم نگارشی وجود دارد.

سرانجام در مقاله بسیار ابتدایی من بر سیستم نگارش آغاز ایلامی، «فراوانی علائم آغاز ایلامی»، من ادامه‌دهنده طرح پیترو دمر، تاریخ‌شناس علمی برجسته، و همکار در انتشار متون تپه یحیی (به همراه روبرت انگلاند) بودم، با این هدف که فراوانی علائم در سیستم‌های نگارشی اولیه نکاتی درباره ماهیت آنها را آشکار می‌کند. براساس نتایج فراوانی علائم به نظر می‌رسد که نوشتار آغاز ایلامی شبیه به آغاز میخی دارای یک مجموعه اصلی است از علائم تکرار شونده و تعداد بسیار زیادی از علائمی که بسیار کم تکرار شده‌اند.

امیدوارم که ترجمه این مقاله‌ها به فارسی الهام‌بخش دانشجویان ایرانی تاریخ باستان باشد تا در این موضوع عمیق شوند و پژوهشی را که دیگران و من شروع کرده‌ایم، ادامه دهند و افراد معمولی که به سمت این کتاب می‌آیند بینش بهتری از یکی از مهم‌ترین ابداعات بشر، نوشتار به دست آورند. از سپیده جمشیدی یگانه بابت ترجمه این مقالات به فارسی کمال امتنان را دارم.

یاکوب دال

آکسفورد ۲۰۱۹